

„Egy hangszer voltam az Isten kezében”

*Ez a Juhász Gyula idézet a címe
Havasi János könyvének Pécsi Géza pályaképéről*

Pécsett, a Kulcs a Muzsikához Kiadónál jelent meg 2011-ben, a számtalan fényképpel dokumentált, 292 oldalas életrajz. A könyv szerzője a *Preludium* névvel jelzett előszóban írja: „Pécsi Géza a lelkét kitette azért, hogy olyan zenei, mi több: érzelmi nevelési módszerrel gazdagítsa a magyar iskolaügyet, amely lehetővé tenné, hogy a középiskolai korosztály akkoriban legnagyobb részét kitevő szakmunkástanuló réteg ne szakbarbárként kerüljön ki az iskolapadból, illetve a tanműhelyből.” A fél évszázadon keresztül lankadatlan erővel és lelkesedéssel működő Pécsi Gézát élete során a szakma osztatlan elismerése és a Hivatal meg-meglendülő gáncsoskodása kísérte.

A fejezet-címei sokatmondóak: *Tani-tani* (utalás József Attilára), *Kulcs a muzsikához*, *Caritas*, *A háttér*, *És a barátok*. Az első fejezetben a pályakezdést ismerheti meg az olvasó, van abban büntetésből sikertörténet, „sötét egyházi ügy és következményei”, továbbá az elszenvedett „Infarktus utáni lábadozás”. E sorok írója abban a különleges helyzetben volt, hogy éppen az előbb említett felépülés időszakában, Sopronban találkozott Pécsi Gézával, s hallhatta a fájdalmas történetet egyenesen a szenvedő főszereplőtől, ahogy mondják: első kézből.

A második fejezet látszólag sikertörténet, „A kulcs a muzsikához”, *verba volant, scripta manet*, mondja a latin közmondás – a szó elszáll, az írás megmarad – ma is él, hasznos, fontos, akkoriban új távlatokat nyitott. Csak ha elmélyedünk az események leírásába akkor láthatjuk, hogy a megtett út nem volt könnyű.

A harmadik fejezet új arcáról mutatja be Pécsi Gézát, de mondhatjuk azt is, hogy az egész kiterjedt Pécsi családot. A szenvedőkön való segítség mindig időszerű minden társadalomban, minden korban, csak nem mindenki érez elhivatottságot a cselekvő könyörületre. Az egyszemélyes segítségből az évek folyamán tartós családi akció lett. Bárcsak sokan követnék példájukat! Nem tartanánk ma ott, ahol vagyunk.

Ezek után a negyedik fejezet a családtagok történetével, jellemzésével, bemutatásukkal foglalkozik. Úgy tűnik, hogy a *pater familias* etalonként szolgált, de kisugárzott egyénisége a családon kívülre, az őt körülvevő barátokra is. A könyv ez utóbbiakat szintén sorra bemutatja.

Pécsi Géza életútjának olvasása bőven ad alkalmat az elgondolkodásra. Az egyes fejezetek alcímei összefoglalót jeleznek az életműről: „tankönyv születik, nem elég megírni: terjeszteni is kell, majdnem elveszett illúziók,

hosszú vajúdas után végre eredmény, a bogádi vesszőfutás, Végvári harcok” stb. Megkésve ugyan, de kitüntetések is születtek, annak ellenére, hogy – a könyv szerzőjét idézve – „szélmalomharcot vív a mindenkori hatalommal szemben, meg nem értés és gáncsoskodás kíséri munkáját.”

A sorok között olvasva egyre-másra megnyilatkozik a tanítványok, sorstársak, harcostársak szeretete, megbecsülése. Felbecsülhetetlen ennek értéke, szinte túlnő a hivatalos elismeréseken. Már Kodály Zoltán megmondta 60 évvel ezelőtt:

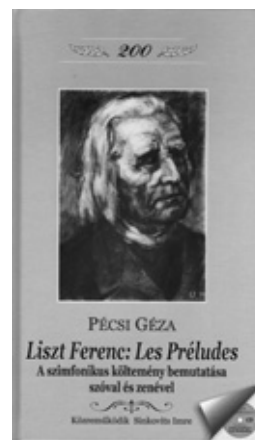
„Minden ember annyit ér, amennyit embertársainak használni, hazájának szolgálni tud. Az igazi művészet az emberiség emelkedésének egyik leghatalmasabb eszköze, s aki azt minél több embernek hozzáférhetővé teszi az emberiség jótévője.”

Ilyen kortársunk az, akit az imént ismertetett könyv bemutat.

Szőnyi Erzsébet

Pécsi Géza: Liszt Ferenc: *Les Préludes*

Liszt születésének 200-ik évfordulójának tiszteletére jelentette meg e kiadványt a Pécsi – Kulcs a Muzsikához Kiadó.

Liszt Ferenc műve minden emberhez szól, ezt vallja Pécsi Géza, – Liszt Ferenc: *Les Préludes* A szimfonikus költemény bemutatása szóval és zenével – című könyv bevezetőjében.

E különleges kis könyv megismertetése előtt derítsünk fényt a Kiadó nevére. Sokak által ismert ez a cím. **25 éve** jelent meg először **Kulcs a Muzsikához** címmel Pécsi Géza könyve – a Tankönyvkiadó gondozásában – az általános iskolák 5-8 osztálya, és a középfokú iskolák számára, *Bárdos Lajos* ajánlásával:

*A Kulcs a Muzsikához című összeállítást kezdettől fogva figyelemmel kísértem. Nagy misszió vár rá!
Régi tapasztalat: a zene gazdagítja a kedélyt, nemesíti az ízlést,
Fogékonyabbá tesz más szépségek iránt.*

Pécsi Géza több évtizedes pedagógiai pályája során tanított szakmunkásképző iskolában is, ahol az ének-zene nem szerepelt mint hivatalos tantárgy. Saját tapasztalatait megélve, kívánt „kulcsot” adni a muzsikához mindazoknak akiket az élet okkal, vagy ok nélkül többé-kevésbé kizárt a zenei élet örömeiből, minél szélesebb kört kívánt eljuttatni a zene- és művészetek megismeréséhez. A könyvhöz társuló 15 hanglemezből álló sorozat szolgálta a zene iránti érdeklődés felkeltését, a könyv olvasása pedig a történelem, irodalom, képzőművészet vagyis a társművészetek közötti csodálatos összefüggések megismertetését.

Töretlen ugaron indult útjára erős hittel és meggyőződéssel a szerző, nemes cél – a zene megismertetésének – érdekében. A kezdeti keskeny ösvényt az úthenger erejével kellett egyre jobban szélesíteni, hogy negyedszázad során korszerű útra érjen.

Az 1991-ben megjelent második kiadás már beszámolhatott – a könyvtárosok szavazatai alapján elnyert, az egyik legkeresettebb, ezáltal legolvasottabb könyv elismeréséről, – a *Fitz József könyvdíjról*. Majd néhány év múlva a MÁS-KÉP díjról.

Pécsi Géza rendületlenül tovább dolgozott, újabb és újabb részletekkel bővítette az alapanyagot. Igazi munkatársra lelt lányában, a komoly zeni tanulmányokat folytató *Ursalyné Dr. Pécsi Rita* személyében, a szerkesztés munkáját hosszú évek óta *Pécsi Gézáné* végzi nagy szakértelemmel.

Am a kiadói nehézségek tovább tornyosultak. A negyedik bővített kiadás kiadója már a *Kulcs a Muzsikához Alapítvány*. Ekkor a könyv már Művészeti, Zeneismereti és Magyar Népzenei Alapismeretekkel bővült, és az alapkönyv további tartozékai: *Énektár* – ebben a Népzenei fejezet *Dobszay László* javaslatai alapján készült. *Hangzó anyag* – ez is állandóan korszerűsödik, a zenei illusztráció az eredeti fekete lemezek helyett ekkor már 15 kazetta, majd 12 CD-lemezen jelenik meg; *Kultúrák kulcsa* munkallexikon; *Kronológiai táblasor* (8 db.nagyméretű, osztálytermi kép); mindez együtt teljes tankönyvcsaládot alakított.

A következő évek további bővítést eredményeztek, megjelent az: *Ének-Zene-Kultúra* 9-10. évfolyam részére; *Nótafa* I-II. A javasolt népdalok zenekari kísérettel; *Tanmenet és módszertani ajánlás*; és a CD-ROM I-II – a „Korszerű tankönyv 2001” díj nyertese.

A fáradhatatlan szerző az országhatáron túlra is tekint, felismerve az igényt, megragadva a lehetőséget 1999-ben német nyelven is megjelentette a könyvet: (Schlüssel zur Musik. Grundkenntnisse in Kunst und Musiktheorie.) Az egyre jobban terebélyesedő és megnövekedett forgalom lehetővé tette az **önálló, Kulcs a Muzsikához Kiadó** megvalósulását.

A nagy áldozattal és sok munkával járó önállósulás azóta lehetővé teszi a tervezett további kiadványok létrehozását.

Így valósulhatott meg *Pécsi Géza* szorgos munkája révén, újabb álma, hogy a neves 200. évforduló tiszteletére 2011-ben, önálló kiadványcént, ízléses, finom, külső megjelenésben napvilágot láthatott,

Liszt Ferenc: Les Preludes, A szimfonikus költemény bemutatása szóval és zenével, című könyve.

Megismerve az előzményeket megállapíthatjuk, hogy 25 éve biztosan, de annál is korábban már szívéhez nőtt e könyv témája a kiadójához. A *Les Préludes* végigkíséri a *Kulcs a Muzsikához* valamennyi kiadását, a fekete lemez hangzó anyagát mindig újabb és újabb technikai eljárással finomítva, hogy e könyv tartozéka a legkorszerűbb eljárással készült mesterlemez lehessen. Az archív lemez restaurálása és az elvégzett digitális utómunkálatok *Schóber Tamás* munkáját dicsérik. A könyv borítójában megbúvó szerény CD a képes könyv elengedhetetlen – a zenét megszólaltató – tartozéka.

A képzőművészeti és irodalmi illusztráció gazdag kiegészítéssel társítja az ismertetendő szöveget. Pécshez kapcsolódik az első kép. *Gebauer Ernő*, pécsi festőművész alkotása: *Liszt Mecseknádasdon* (1846-ban), megemlítve az ezzel kapcsolatos akkori eseményeket. Az életrajz rövid közlése aktuális idézetekkel mélyíti el *Liszt Ferenc* hiteles megismerését. A *Les Préludes* bemutatását 10 (fejezetre, a többnyelvűsége tekintettel) Track-ra osztja a szerző.

A szimfonikus költemény ismertetése a *metamorfózis* magyarázatával indul, kottapéldákkal illusztrálva a háromhangnyi motívum variálását, mely mindig más és más arcot mutat. Ez az 1. Track. A lemezen *Pécsi Géza* mondja a szöveget, az alapmotívumot, majd annak variációit zongorán mutatja be *Pécsi Rita*. 2.Track. A különböző hangulati megvalósulás szavakkal megfogalmazott programját: halál, szerelem, vihar, természet, harc, már zenekari megszólaltatás érzékeli. A könyvben vizuálisan jól elrendezett anyag szöveg, kottapéldák, grafikák, *Borsos Miklós* rajzai kiválóan egészítik ki a zenei részleteket. 3.Track A teljes művet a Magyar Állami Hangversenyzenekar, *Németh Gyula* vezényletével mutatja be. Rendhagyó módon, a zene alatt *Galambosi László: Előjátékok* című versciklusát *Sinkovits Imre* mondja el meghatóan átélt előadásban. Az öt tétel

költői megfogalmazásban rimel az eddig bemutatott témákra: Számvetés, Szerenád, Vihar, Örök öböl, Küzdelem. Ennek befejező két sora méltó tisztelgés Liszt Ferenc emléke előtt: *Minden ragyog. Beteljesül az Élet. / Isten-köszöntésre kísérnek a fények.*

Lényeges megemlíteni e kiadvány külhoni kitekintésének jelentőségét. A kis könyvben (terjedelme 60 oldal) három nyelven hangzik el a teljes ismertetés. A következő 4.-5. Track német nyelven, a narrátor: *Othmar Zöller*. A 6.-7. Track angol nyelvű narrátora: *Maxwell Lucas*. A 8.-9. japán nyelvű – és japán írással közölt – szöveg narrátora: *Takahashi Michiko*.

Bízunk abban, hogy ez az egyedülálló kezdeményezés, e magyarországi kiadvány a magát mindig magyarnak valló Liszt Ferencet és művét, a széles nagyvilág számára is elmélyülten ismertebbé teszi. Hogy ez az összeállítás hazánkban már eredményesen bemutatkozott, azt *Uzsalyné Pécsi Rita* szavai idézik: „Ezt az összeállítást már a legkülönbözőbb korosztályú és élethelyzetű hallgatókkal – tizenévestől nyugdíjasokig – volt lehetőségem megismertetni. Minden alkalom az emlékezetes, ritka találkozások közé emelkedett.”

A Szerző és a Kiadó könyvében köszönetét fejezte ki a közreműködők önzetlen, szakszerű és segítő közreműködéséért. Névszerint is *Eckhardt Máriának*, a Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont főtanácsosának. Végezetül illesse elismerés *Uzsaly Mártont* a borítóterv tervezőjét, a grafikák és a Liszt-portré alkotóját.

Kívánjuk, hogy minél többen ismerjék meg, és minél szélesebb körben járuljon hozzá e könyv Liszt Ferenc művének elmélyült megismeréséhez.

Márkusné Natter-Nád Klára

Fehér Anikó: Muzsika a katedrán **Beszélgetés 25 magyar zenepedagógussal**

Azt hiszem, nem vagyok egyedül azzal a hiányérzettel, hogy nem mondtam idejében köszönetet tanárainknak, akik életutamon elindítottak. (Mikor magyar-angol zenei szótáramat 2001-ben három volt tanáromnak ajánlottam, már csak egy élt közülük.)

Fehér Anikó helyettem is, helyettünk is megszólaltatta a mai magyar zenetanítás legnagyobb hatású képviselőit és egy kötetbe fűzte az interjúkat. Minden ilyen válogatás szubjektív, de objektív is. Az idősebb korosztályból szívesen olvastam volna Földes Imrét, Hegyi Erzsébetet és Szabó Miklóst is – de másnak talán más jut eszébe, a 25 pedig szép szám.

Inkább örülünk, hogy vannak hiányok a 60 fölötti korosztályban, és hogy van folytatás az 50-esek, 40-esek és 30-asok között is. Legalább újabb 25-öt könnyen ki lehet választani, akiket egy következő sorozatban

meg lehet kérdezni: hogyan kapták és hogyan adják tovább a stafétabotot. Hiszen miről is szól minden interjú? Számomra a kötetben végigvezető fonál az, amilyen nagy szeretettel és tisztelettel emlékeznek ezek a nagyszerű zenetanárok, pályatársaink és példaképeink saját tanáraikra, saját iskolájukra, vagy azokra, akik pályájuk elején hatottak rájuk. És, amikor saját pályájukról beszélnek, büszkén említik tehetséges, kedves, okos tanítványaikat. (A kötetben van két tanár-diák pár is: Kollár Éva Katanics Mária, Dietrich Helga pedig Forrai Katalin „köpönyegéből bújt ki”). Gyönyörűen emlékezik Ordasi Péter Kardos Pálra, Bartalus Ilona, Rozgonyi Éva és Sebestyén Mona Tarhosra, Igó Lenke és Thész Gabriella Reményi tanár úrra, sokan a Zeneakadémiára (ami szinte mindegyikük alma matere – ezt sugallja a címlap háttérképe is; sőt az LFZE adta ki a kötetet), mindenki, akit valamilyen módon megérintett, Bárdos tanár úrra – és szerencsére még nagyon hosszú az emlegetett tanárok sora.

Nem sorolom fel, ki a megszólított huszonöt, tessék elolvasni. Van köztük számos olyan tanár, akikkel a pedagógusképzésben szinte mindenki találkozott, s vannak helyi „kohók”, akik sugároztak és iskolát teremtetek. Van, aki elsősorban kórusvezetőként, mások szolfézs- vagy énektanárként hagytak nyomot tanítványaikban. Az első két interjú (Forrai Katalinnal és Kokas Klárával) nem a kötet számára készült, jóval rövidebbek is a többinél. A kötet megjelenésére már Dobszay tanár úrtól is el kellett búcsúznunk. Adja az Ég, hogy a többiek még sokáig velünk legyenek!

Fehér Anikó nagy szakmaisággal, felkészülten, célratorően kérdez, de mindig sikerül úgy feloldania beszélgetőpartnerét, hogy az teljesen önmagát adja. Olvasás közben szinte hallottam a riportalanyok hangját, annyira élményszerű volt a szöveg. Próbát is tettem: miután elolvastam a kötetet, taláломra lapozgattam benne. Nem kellett több két mondatnál, hogy tudjam, ki beszélt.

Óriási élmény volt számomra nemcsak azoknak az emlékeknek a felidézése, amelyek engem fűznek a megszólaltatott tanárokhoz, hanem az is, amikor ők emlegetnek kollégákat, tanárokat. Így sok olyan tanár neve, emléke is előkerül, akik már rég nincsenek köztünk. Hogy örültem, mikor Csengő Lujza vagy Hajdú Anna nénit emlegették! Ahogy – nálam évekkel feljebb járok – megidézik Vásárhelyi tanár urat, évtizedek homályából felidéződik személye. Egyik interjúalany sem mond „nagyot”, vagy papírizút, olyat, amit talán elvárnának tőle. Mindenki önmaga. Talán éppen ezért olyan nagyok?

Jean Sinor, aki hajdan a Nemzetközi Kodály Társaság elnöke volt, tartott egy konferencia-előadást „Ki a jó zenetanár?” címmel, természetesen Kodály „Ki a jó zenész?” beszédéből kiindulva. Ragyogó cikk, tanítványaimmal le is fordítottuk és megjelent a Parlandóban (1998/1-2). Úgy érzem, a kötetben válaszoló munkássága példázza a jó zenetanár ott felvázolt tulajdonságait.